



Libanon: de operationele inzet

De meeste moed is nodig om de ontmoediging te overwinnen.
(AUTEUR ONBEKEND)

Voortbouwende op de voorgaande artikelen van bgen b.d. M. G. Woerlee en maj mr. J. R. G. Jofriet (*MS 158*(1989)(9)407, (10)448, (12)553), beoogt deze bijdrage een overzicht te geven van de factoren die het meest bepalend waren voor de tactische inzet van de middelen teneinde aan de opdracht te kunnen voldoen. Een specifieke opdracht, omdat de situatie en de uitvoering van het militaire optreden enigszins afweken van het te verwachten patroon. Mede hierom lijkt het ons weinig zinvol om op tactisch gebied „lessen” te trekken uit het optreden in Libanon.

Unifil

Bij Resolutie 425 van maart 1978 besloot de Veiligheidsraad (VR) van de Verenigde Naties tot het instellen van de United Nations Interim Force in Libanon (Unifil). Zoals in de voorgaande artikelen vermeld, was dit het directe gevolg van het optreden van het Israëliëse leger in Zuid-Libanon, waar nagenoeg het gehele gebied ten zuiden van de rivier Litani werd bezet.

In eerste instantie werd de totale sterkte vastgesteld op 4000 man, doch reeds enkele weken later zag de Veiligheidsraad zich genoodzaakt deze tot 6000 op te voeren.

Unifil werd samengesteld uit voornamelijk infanteriebataljons van ongeveer tien verschillende landen. Behalve uit de gebruikelijke persoonlijke bewapening bestond de zwaardere uitrusting bij een zeer beperkt aantal bataljons uit enkele gepantserde „scout-cars” met boordwapen, variërend van lichte mitrailleur tot kanon 75 mm. Frankrijk leverde twee bataljons parachutisten, waarvan er één werd belast met de logistieke verzorging van Unifil.

Mandaat

Het aan Unifil verstrekte mandaat omvatte als belangrijkste opdrachten:

1. het bevestigen van de terugtocht van de Israëliëse strijdkrachten uit Zuid-Libanon;
2. het herstellen van de internationale vrede en veiligheid;
3. het bieden van hulp aan de Libanese regering bij de pogingen haar gezag in het zuiden van Libanon te herstellen.

De secretaris-generaal (SG) van de VN verfijnde in zijn „terms of reference” een deel van deze opdracht als volgt:

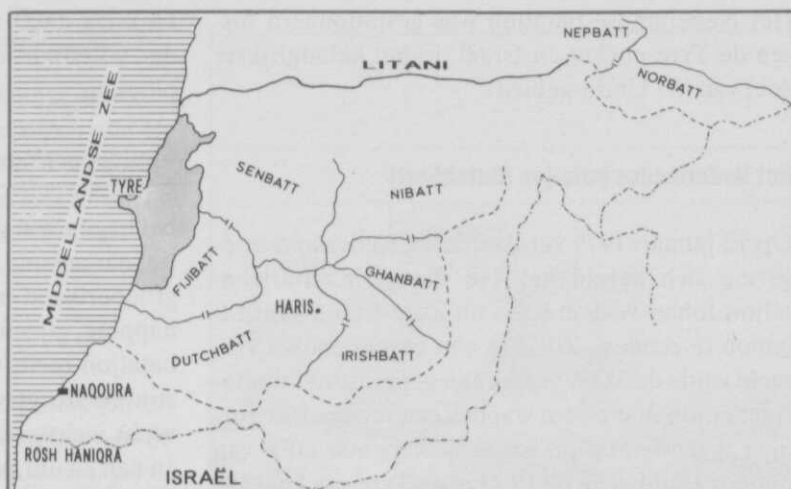
1. zo mogelijk voorkomen dat de vijandelijkheden worden hervat;
2. verzekeren dat in het toegewezen gebied geen vijandelijkheden, van welke aard ook, plaatsvinden.

Uitvoering

Zoals uit de voorgaande artikelen is gebleken, verliep de ontplooiing van Unifil vrij snel doch de implementatie van het mandaat leverde zeer veel en, naar later bleek, enkele onoverkomelijke problemen op. Tot deze laatste behoorden er drie die mede bepalend werden voor het wel of niet kunnen uitvoeren van de opdracht.

Ten eerste hield de Libanese Haddad-militie, de zg. de facto forces (DFF), gesteund door Israël, ten noorden van de Israëliëse grens een bufferzone bezet, waarin alleen enkele VN-waarnemingsposten werden getolereerd. Die zone werd al snel bekend als „Haddad-land”, genoemd naar de commandant van de militia, majoor Haddad. Ten tweede behield de PLO, samen met enkele kleinere Libanese groeperingen, de controle over de zg.

Afb. 1 Ontplooiing van de Unifil-eenheden na aankomst van het Nederlandse bataljon



„Tyre-pocket” en ten derde vestigde zich een aantal kleine gewapende groepjes — de zogeheten „Armed elements” — na de terugtrekking van het Israëlijsche leger in enclaves in het Unifil-gebied. Het zal duidelijk zijn dat o.a. hierdoor èn door het feit dat alle groeperingen uitgingen van eigen grenzen en lijnen, de aanvangsperiode van Unifil werd gekenmerkt door vele schermutselingen, beschietingen, infiltraties, gijzelingen, enz. Daarbij waren bijna steeds alle groeperingen betrokken. Door deze ontwikkelingen bleef bv. het Unifil-hoofdkwartier in Naqoura gescheiden van het feitelijke mandaatgebied, hetgeen tot zeer onverkwikkelijke incidenten leidde.

Dit alles resulteerde begin 1979 in een situatie waarin de taakuitvoering van Unifil danig in de knel kwam, om niet te zeggen onuitvoerbaar werd. Daarbij kwam nog dat het overgrote deel der deelnemende landen niet bereid was de grotere verliezen te accepteren, die onvermijdelijk zouden ontstaan als Unifil gewapenderwijs orde op zaken zou stellen. Het Franse bataljon had in 1979 reeds enkele ernstige verliezen opgelopen bij zijn pogingen controle over de Tyre-pocket te verkrijgen, waarbij de Franse bataljonscommandant ernstig gewond raakte. Gezien deze situatie besloot Frankrijk het para-infanteriebataljon in maart 1979 terug te trekken; tegelijkertijd trok ook de regering van Iran haar bataljon terug (waarvoor Nepal vervanging leverde).

Groepering

Afb. 1 toont de ontplooiing van de Unifil-eenheden na aankomst van het Nederlandse bataljon.

Te constateren valt dat de twee noordoostelijke bataljons door een smalle strook Haddad-land worden gescheiden van de andere bataljons, en dat het hoofdkwartier van Unifil, met in de omgeving het Franse logistieke bataljon, het Italiaanse helikoptersquadron en de Noorse medische compagnie met hospitaal volkomen geïsoleerd aan de kustweg in Naqoura waren gesitueerd.

Zoals reeds opgemerkt werd die situatie veroorzaakt door het overdragen door Israël van een bufferzone aan de Haddad-militie (DFF) in plaats van aan Unifil. Vooral de DFF maakte hiervan veelvuldig gebruik om d.m.v. blokkades, beschietingen en gijzelingen concessies van Unifil af te dwingen.

Unifil kende geen reserve-eenheid. De bataljons waren aangewezen op directe onderlinge steun of op de door C-Unifil verzochte inzet van de Force Mobile Reserve. Die eenheid was samengesteld uit de gepantserde, mobiele componenten van Dutchbatt in het zuiden en Norbatt in het noorden, versterkt met zware wapens en infanterie. Het doel was snel te kunnen ingrijpen met voldoende zichtbare gevechtskracht daar waar zich een grote infiltratie voordeed of waar het Unifil-gebied ernstig werd bedreigd. Op deze Force Mobile Reserve werd veelvuldig een beroep gedaan, te meer omdat de bataljons geen eigen reserve-eenheid hadden.

Door de taakstelling, de werkwijze van Unifil en de dislokatie van het hoofdkwartier en de logistieke eenheden opereerden de bataljons nagenoeg zelfstandig. De verbinding met Naqoura en de neven-eenheden werd onderhouden d.m.v. een open radionetwerk (motorola) en ordonnansen. ▷

Het Nederlandse bataljon was gestationeerd tussen de Tyre-pocket en Israël, in het belangrijkste deel van het Unifil-gebied.

Het Nederlandse bataljon (Dutchbatt)

Op 12 januari 1979 verklaarde de Nederlandse regering zich bereid het 44e Pantserinfanteriebataljon Johan Willem Friso uit Zuid-Laren naar Libanon te zenden. Zoals in een eerder artikel vermeld wilde de SG-VN met een gepantserd infanteriebataljon met zware wapens een tegenwicht vormen tegen vooral de zwaar bewapende DFF van majoor Haddad en de PLO in de Tyre-pocket (*MS 158*(1989)(10)454).

Vertrek

Op 25 februari 1979 vertrok het kwartiermakersdetachement per vliegtuig naar Libanon en reeds op 10 maart arriveerde de hoofdmacht van het bataljon op het vliegveld van Beiroet; het zware materieel kwam iets later per schip in Israël aan.

Aflossing

De detachementscommandant kreeg na aankomst de formele bevestiging dat het Nederlandse bataljon de Franse sector diende over te nemen. In de korte periode 25 februari—10 maart dienden de kwartiermakers met het Unifil-hoofdkwartier en met de Fransen nauwgezette detailafspraken te maken omtrent opdracht, operatiegebied, VN-posten, verbindingen, logistiek, infrastructuur en over te nemen VN-middelen. Een grote handicap daarbij was het feit dat de kennis van het gebied en de bekendheid met de ingewikkelde situatie nagenoeg geheel ontbraken.

Een zeer ernstig manco bleek het gemis aan voldoende en juiste informatie over de verschillende groeperingen in, en in de directe nabijheid van, het operatiegebied. Voorts ontbrak iedere ervaring in het optreden binnen VN-verband. Het maken van een gedetailleerde bvt, resulterend in een compleet bataljonsbevel, bleek in zo'n korte tijd niet mogelijk. Er bleef weinig anders over dan zoveel mogelijk de Franse opstellingen over te nemen. In deze situatie nam het bataljon de verantwoordelijkheid van de Fransen over, op 14 maart,

klokslag 1800 uur, half „blind” en in een door de feitelijke omstandigheden gedwongen ont-plooiing.

Aanlooperperiode

Nu begon een periode van gewenning, reorganisatie, aanpassing, maar vooral aftasting door andere groeperingen in de vorm van beschietingen, kidnapping, gijzelingen, infiltraties enz. Zo moest het bataljon reeds vier dagen later, op 18 maart 1979, zijn eerste gewonde als gevolg van een vuurgevecht incasseren. Men moest aan elkaar wennen, en aan 24 uur per etmaal dienst doen, gedurende 7 dagen per week. Men ervoer dat de mate van het vertrouwen in de directe leiding en de hogere commandant bepalend was voor een geloofwaardige taakuitoefening. Daarbij manifesteerden zich informele leiders, die de formele commandant in de schaduw stelden. Vooral op veel kleinere posten kwam dit voor. Behalve dit was er ook sprake van het gewenningsproces aan het vreemde gebied en de bevolking. Gebrek aan kennis, ervaring en voorlichting deed menig contact met de plaatselijke bevolking op een conflict of een desillusie uitlopen. Het ontbreken van gegevens over de leden van de verschillende groeperingen, de plaatselijke regels en normen, en de door de VN uitgegeven richtlijnen maakten de taakuitvoering uiterst moeilijk. De vraag die zich aan iedere commandant van laag tot hoog continu opdrong, was „Wie is wie, wat is toegestaan en wat niet?”. Tot overmaat van ramp ontdekte elke commandant vervolgens dat het antwoord op die vragen zelfs niet met dreiging van de wapenen was af te dwingen. Een gevoel van machteloosheid, met de wapens in de hand, bleef over, terwijl de andere groeperingen juist met wapens hun positie verdedigden en hun doel probeerden te bereiken.

In deze periode kreeg het bataljon het zwaar te verduren en men moest alle zeilen bijzetten om tegenover de andere partijen geloofwaardig te blijven. Door het gebrek aan „infanteristen” zag de bataljonscommandant zich gedwongen monteurs en administratief personeel in te zetten op posten en voor patrouillegang. Behalve met deze operationele uitdaging werd het bataljon geconfronteerd met de VN-regelgevingen, o.a. voor „reimbursement”, de komende aflossingen, het bevoorradingsprobleem vanuit Nederland, de vele be-

Afb. 2 Een waarnemingspost (7-4)

zoeken, het verbeteren van de opstellingen, enz. In die moeilijke aanlooperperiode bewezen alle leden van Dutchbatt weer eens dat de Nederlandse militair beschikt over een groot incasserings- en improvisatievermogen, daarbij met veel tact inspelend op de situatie.

Tactisch optreden

Na de aanlooperperiode, de eerste aflossingen en het aanpassen van het Unifil-operatieplan aan de gewijzigde slagorde was eind 1979 de tijd gekomen om de toestand opnieuw te beoordelen en het optreden daarop af te stemmen.

Opricht

De opdracht aan het bataljon werd door C-Unifil, een Ghanese generaal-majoor, rechtstreeks ontleend aan het mandaat en de „terms of reference” van de VN. In aanvulling op de daarin genoemde vijf punten werd bepaald dat op 24-uursbasis een Force Mobile Reserve stand-by diende te worden gehouden. Voorts behoefde de inzet van zware wapens zijn toestemming. Gebruik van geweld mocht alleen worden toegestaan als de taakstelling in gevaar kwam of uit zelfverdediging. Analyse van die opdracht gaf de volgende concrete sub-taken te zien:

- het behouden van het gebied;
- het handhaven van orde en rust in het gebied;
- het voorkomen van infiltraties in en door het gebied;
- het steunen van de Libanese plaatselijke overheid om het gezag in het gebied te herstellen.

Het gebied waarvoor het Nederlandse bataljon verantwoordelijk werd gesteld is weergegeven in kaart 2 van de bijlage in MS 158(1989)(10). Gezien de situatie na overname van de Fransen, de geringe infrastructurele voorzieningen, de zeer beperkte water- en elektriciteitsvoorziening, de moeilijke commandovoering en de periodieke aflossingen werden door C-Dutchbatt o.a. de volgende richtlijnen gegeven voor het opnieuw beoordelen van de toestand en het ontwerpen van een aangepast operatieplan:

- het systeem van waarnemingsposten (afb. 2)



moet zodanig zijn georganiseerd dat iedere inbreuk op het gebied door onbevoegden kan worden onderkend;

- reeds versterkte en uitgebouwde posten worden niet ontmanteld;
- uitgaande van de hoofdreigingsrichtingen dienen drie achter elkaar liggende waarnemingsgordels te worden gepland teneinde waargenomen infiltraties in de diepte te kunnen blokkeren en te neutraliseren; de middelste gordel kan grotendeels bestaan uit voorbereide opstellingen voor staande patrouilles of „blocking forces”;
- organieke verbanden dienen tot op het laagste niveau zoveel mogelijk te worden gehandhaafd;
- daar waar mogelijk dient zoveel mogelijk hulp aan de burgerbevolking te worden geboden.

Bovendien werden richtlijnen gegeven voor het ontwerpen van contingency-plannen voor alle denkbare noodsituaties, waaronder „emergency”-verplaatsingen (terugtrekking) van het hele bataljon richting n (Beiroet) en z (Haifa) en een „survival”-plan. Uiteraard werden deze richtlijnen en het operatieplan in de loop der jaren aan de hand van de zich veranderende situatie waar nodig aangepast.

Ten aanzien van de logistieke inspanning werden de volgende aanvullende richtlijnen gegeven:

1. de logistieke ondersteuning dient zodanig te worden gestructureerd dat in volgorde van deze prioriteit het inzetbaar houden van het personeel, de wapens en munitie, de verbindingen, de pantservoertuigen en de waterwagens kan worden verzekerd;
2. logistieke eenheden beveiligen zichzelf en ne-



Afb. 3 Een van de vele nauwelijks berijdbare wegen

men slechts deel aan patrouilles of andere gevechtstaken in opdracht van C-Dutchbatt;

3. het onderhoudsysteem dient zoveel mogelijk conform de Nederlandse KL-voorschriften voor vredeestijd te worden uitgevoerd.

Het weer

Het klimaat in Zuid-Libanon kenmerkt zich door een warme, vrij droge voorjaarsperiode met temperaturen rond 25 °C, een hete droge zomer met temperaturen oplopend tot 40 °C en een natte, kille winterperiode met veel neerslag, soms in de vorm van natte sneeuw of hagel. In die periode varieert de temperatuur van ca. 15 °C overdag tot om het vriespunt 's nachts. Vooral in de overgangsfasen tussen de droge en natte periode wordt het land bedekt door een dichte mistlaag.

Het terrein

Het aan Dutchbatt toegewezen vak omvatte ongeveer 150 km² met een w-o-lengte van 20 km en een n-z-doorsnede van gemiddeld ca. 10 km. De smalle kuststrook is vlak en dicht begroeid met plantages en citrusbomen. Er zijn veel paden en irrigatiestroompjes en in de natte periode lijkt dit gebied op één groot moeras. Het terrein loopt naar het oosten en zuiden op tot ongeveer 800 m. Het wordt doorsneden door diep uitgesleten rivierbeddingen (wadi's) die voornamelijk in zo-nw-richting lopen. Vooral de wadi's AnNafka, Jabal al Kabir en het dal Kafra-Haris (tepel) lenen zich uitstekend voor gedekte verplaatsingen te voet. De bodem bestaat uit een harde rotsbodem, bedekt met losse rotsblokken, stenen met daartussen een dunne laag klei.

Het water, grondwater inbegrepen, was niet geschikt voor consumptie. Drinkwater moest dan ook van een ondergrondse leiding worden afge-

tapt en vervolgens per tankauto worden aangevoerd.

Het wegensysteem is uiterst summier en bestond aanvankelijk alleen maar uit de „coastal road” en de verbinding tussen Bayt-Lif-Haris en Tyre. Unifil heeft een aantal lokale weggedeeltes verbeterd, waaronder de centrale o-w-verbinding over Zibqin, de zg. „road under construction”. Het gebied is bezaaid met kleine dorpen, verbonden door ezelpaden en nauwelijks berijdbare wegen (zie afb. 3). Al met al een zeer moeilijk begaanbaar, woest, kaal en heuvelachtig gebied, doorsneden door te voet goed begaanbare droge rivierbeddingen en dalen.

Bevolking

Een nadere beschouwing van de bevolking kan het best beginnen bij de Libanese burgeroorlog van 1975-78. Het resultaat was een volkomen gezagsvacuüm in Libanon, met een bevolking die totaal was opgesplitst in kleine, elkaar naar het leven staande groeperingen. Daarbij kwam nog dat de mannelijke plattelandsbevolking al van oudsher voor het merendeel werkzaam was in gebieden rond de Middellandse Zee en in de olie-buurlanden. Toen de Israëli's in 1978 de zg. „Litani-operatie” uitvoerden om de groeiende invloed van de PLO in Zuid-Libanon te neutraliseren, vluchtte de plaatselijke bevolking, vrouwen en kinderen inbegrepen, massaal naar het noorden. Alleen ouden van dagen, doden en — in de Tyre-pocket — PLO-strijders bleven achter.

Nadat Israël zich in 1978 terugtrok en het gebied aan Unifil overdroeg, troffen de Unifil-eenheden een vrijwel verlaten streek aan. Door de stabiliserende werking van de VN-eenheden keerde, beetje bij beetje, de bevolking terug. Al naar gelang de dreiging of beschietingen ontstond een stroom van vluchtelingen die zich voortdurend van zuid naar noord en omgekeerd bewoog. Het aantal in-

woners in het gebied was dan ook niet bij benadering te schatten.

De bevolking bestond voor 85% uit moslims (vooral Sji'ieten) en voor 15% uit christenen (Maronieten en Grieks-Orthodoxen). Deze bevolkingsgroepen leefden redelijk vreedzaam naast elkaar. Een uitzondering vormde een minderheid, gebundeld in het „Lebanese National Movement”; hierin werkten o.a. samen: de communisten, de Parti Progressiste Socialiste, de Nasserites, de Al Ba'asj en de Moerabitoum. Dit „Lebanese National Movement” stond op voortdurende voet van oorlog met de christenen.

„Armed elements”

Met de PLO vormt het „Lebanese National Movement” de zg. „Armed elements” die zich in „settlements” in het Unifil-gebied en de complete Tyre-pocket hadden gevestigd. Settlements zijn kleine groepen „fighters” (10 à 20 man) die volgens het zg. „Cairo-agreement” zouden zijn geautoriseerd om in Zuid-Libanon te verblijven. Een van de bekendste concentratie van settlements heette de „ijzeren driehoek”.

De PLO had ter coördinatie met Unifil in Tyre een PLO-LSO (liaison officer) geïnstalleerd. Deze trad ook op namens alle „Armed elements”. De contacten vonden frequent plaats, in een vriendelijke en gastvrije sfeer, maar meestal zonder duidelijk resultaat. De infiltratiepogingen werden namelijk voorgesteld als een soort trainingsspel. Als ze werden onderschept was dat pech, volgde overgave aan Unifil en de infiltranten werden teruggezonden. Vervolgens begon het hele spel opnieuw. Werden de infiltratiepogingen echter níét door Unifil veronzijdigd, dan bleken het „echte” te zijn. De sterkte van de Armed elements varieerde van enkele honderden in het Unifil-gebied tot ongeveer 3000 zwaar bewapende in de Tyre-pocket.

De „de facto forces” (DFF)

Het ontstaan van de christen-militia in het zuiden van Libanon vond zijn oorsprong eveneens in de burgeroorlog 1975-78. Tijdens de laatste jaren was de strijd tussen de verschillende bevolkingsgroepen zo bloedig geworden, dat de Libanese president zich verplicht voelde de christelijke minderheden in het zuiden door de inzet van twee ba-

taljons van het Libanese („joint”) leger te laten beschermen. Eén daarvan stond onder commando van majoor Haddad.

Op het einde van de burgeroorlog werd het zuiden, door het ontstaan van het zg. „El fatah”-land in het midden, van Beiroet en het christelijke noorden afgesloten. Hiermee stopte ook de bevoorrading van de twee bataljons. Deze werd zeer behoedzaam overgenomen door Israël, met als gevolg dat de samenstelling van de bataljons snel veranderde, mede doordat een groot deel van de plaatselijke — arme, christelijke — bevolking zich bij hen aansloot. Toen deze militia-eenheden de Israëliëse operatie „Litani” in 1978 steunden was de breuk met Beiroet compleet. Zij werden steeds afhankelijker van Israël, zowel in militair als in politiek opzicht. In 1980 riep majoor Haddad de bufferzone uit tot „Free Libanon”.

De sterkte van de DFF bedroeg ongeveer 600 man Libanese beroepsmilitairen en ongeveer 1800 man burger-militia. Voorts beschikte zij over 20 Sherman-tanks, 20 gepantserde personeelsvoertuigen en 30 stukken zware artillerie en mortieren.

De Amal

De laatste groepering die wij in beschouwing willen nemen, is de Amal (Arabisch voor „hoop”), een militante beweging van sji'ietische moslims, die vooral in Zuid-Libanon woonden. Hun religieuze leider was imam Massa Sadr, die in 1978 plotseling verdween. Hun voornaamste doel is de verwijdering uit Libanon van „alle vreemde elementen en het herstel van een nationale regering”. De aanhang bevond zich voornamelijk in de dorpen in het zuiden. In deze dorpen was de Amal actief op zowel bestuurlijk, als militair gebied. Zo werden ter bescherming van de bevolking burgerwachten georganiseerd die vooral 's nachts gewapend en geüniformeerd optraden. Over het algemeen stelde de Amal zich in het Dutchbatt-gebied zeer coöperatief en verdraagzaam t.a.v. Unifil op. De macht en invloed van de Amal blijken heden ten dage in Libanon zeer groot te zijn geworden.

Dit overzicht is zeer beknopt gehouden; voor een vollediger opsomming wordt verwezen naar *MS 158*(1989)(10)448. Het is duidelijk dat het Nederlandse bataljon de buffer vormde tussen de elkaar met alle middelen bestrijdende partijen; en zulks



Afb. 4 Waarnemingspost 7-13 C

terwijl in het gehele gebied een volkomen gezagsvacuüm bestond, oftewel de „wet van de jungle” heerste. Gezien die situatie diende op twee „fronten” te worden opgetreden.

De eigen middelen

Het bataljon werd uitgezonden als pantserinfanteriebataljon, versterkt met de noodzakelijke logistieke, bevo- en herstelcapaciteit, samengebracht in de verzorgingscompagnie. Bovendien werd de staf uitgebreid met deskundigen op verschillende gebieden: tolken, sociale dienst, kassier, vervoer en transport enz.

De organisatie van Dutchbatt werd na aankomst langzaam maar zeker aangepast onder invloed van de taakuitvoering, de situatie en de VN-regels. In de loop van de periode veranderde de organisatie meer en meer in de richting van meer „infanterie”-capaciteit met minder zware uitrusting en ondersteuning.

De gehele periode bleef Dutchbatt beschikken over twee infanteriecompagnieën, een ondersteuningscompagnie, en een Staf-, staf- en verzorgingscompagnie. De sterkte bedroeg ongeveer 800 man en het zware materieel telde, na reorganisatie, 58 YP-408 (DAF) pantserwagens, 4 mortieren, 3 Tows en 3 radars. Ondanks vele problemen bleek dit materieel, mits goed onderhouden, uitstekend inzetbaar.

Groepering

Afweging van alle factoren resulteerde in een verdeling van het totale bataljonsvak in vier compagniesvakken. Door de westelijke compagnie dienden bovendien zes waarnemingsposten te worden bemand op de hoge rand in het gebied van de DFF. De vakgrenzen tussen de compagnieën wa-

ren onder invloed van veranderende omstandigheden nogal eens aan wijzigingen onderhevig. In beginsel werd er uit pelotonsopstellingen gewerkt. Groepsposten, m.u.v. de waarnemingsposten in DFF-gebied, werden om de 24 uur afgelost.

Gezien de taakstelling werd in reserves voorzien door per grote post een groep „stand-by” te stellen, hetgeen globaal neerkwam op 1 peloton per compagnie. Deze eenheden vormden tevens de kern van de Force Mobile Reserve. De mortieropstellingen werden zodanig gegroepeerd dat vuursteun in het gehele vak en direct daarbuiten was verzekerd. Voor de zware antitankwapens, Tow, werden opstellingen voorbereid op de meeste begaanbare naderingswegen, zowel richting noord als zuid.

Uitvoering

De taakstelling vergde een rond-de-klok-taakuitvoering. Hiertoe werd(en) behalve de standaardactiviteiten, op 24-uursbasis:

- bevelvoering verzekerd;
- patrouillebases* ingericht;
- permanente waarnemingsposten, en „checkpoints” en „roadblocks”^{**} bezet resp. bewaakt (afb. 4);
- verbindingen onderhouden, zowel intern als extern;
- installaties open en in bedrijf gehouden.

* *Patrouillebases* waren de legeringsposten vanwaaruit men gemotoriseerde en (vooral) voetpatrouilles uitvoerde; deze bases bevonden zich met name aan de n- en z-grenzen van Dutchbatt-gebied. *Waarnemingsposten* waren versterkte opstellingen vanwaaruit opgedragen sectoren met verrekijker, radar, zoeklichten en nachtzichtapparatuur werden gecontroleerd. *Check-points* waren de versterkte punten (DES-shelter) waar alle personen en voertuigen werden gecontroleerd en doorzocht op bezit van wapens, munitie en explosieven. *Roadblocks* waren volledige blokkades van — veelal secundaire — wegen die uit het noorden en zuiden Dutchbatt-gebied binnenkamen.

Behoudens het bezetten van permanente waarnemingsposten en „check-points” werd aan de primaire taakuitvoering met name gestalte gegeven door:

- het lopen van „sociale” patrouilles;
- het lopen van verkenningspatrouilles;
- het tijdelijk bezetten van voorbereide „blocking positions”;
- het tijdelijk bezetten van voorbereide waarnemingsposten;
- het rijden van verkennings- en aanwezigheidspatrouilles;
- het tijdelijk bezetten van voorbereide „check-points”;
- het demonstratief beoefenen van de inzet van de Force Mobile Reserve;
- het voortdurend demonstreren van de aanwezigheid van Dutchbatt en de wil zijn taak serieus uit te voeren;
- het periodiek contact onderhouden met de plaatselijke bevolkingshoofden (*mouhtars*) en de verschillende partijen;
- het instellen van een avondklok.

Force Mobile Reserve

De inzet van de Force Mobile Reserve vergde een gedegen voorbereiding. Personele samenstelling, dus ook de groeps- en pelotonscommandanten, wisselden immers per dagdeel. Commandant van de Force Mobile Reserve was de toegevoegd S3. Het actiegereed maken gebeurde meestal in de nabijheid van de commandopost in Haris (afb. 5).

Het gebruik van de wapenen

Aangezien Unifil een peacekeeping force heette te zijn, was het niet aannemelijk dat vrij of veel-

vuldig van de wapenen gebruik mocht worden gemaakt. Dat vormde voor iedere commandant, maar ook vooral voor de individuele soldaat, een enorm dilemma. Steeds opnieuw, dag-in dag-uit, moest hij zich afvragen in hoeverre toepassing van geweld gerechtvaardigd zou zijn. En zulks in een gebied en een situatie waar, zoals reeds eerder opgemerkt, alle andere partijen met geweld hun doel probeerden te bereiken.

De richtlijnen van de VN gaven aan dat er van de lichte vuurwapens gebruik mocht worden gemaakt indien er sprake was van zelfverdediging en/of de taakuitvoering onmogelijk werd gemaakt of bedreigd. Voor wat betreft dit laatste punt werd echter eraan toegevoegd dat dan slechts van de vuurwapens gebruik mocht worden gemaakt, nadat *alle* andere mogelijkheden hadden gefaald en, indien dat het geval was, eerst waarschuwingsschoten moesten worden gelost. Indien die niet het gewenste resultaat opleverden mocht gericht op de benen worden geschoten. Voor het gebruik van de zware wapens was nadrukkelijk toestemming van de Force-Commander vereist. Wat dat in de praktijk betekende, kan het best worden verduidelijkt met een voorbeeld:

Een waarnemingspost meldt dat een groep infiltranten zich in de richting van de AnNafka-wadi beweegt. Een patrouille, die zich reeds in deze wadi bevindt, krijgt de opdracht een „blocking position” in te nemen, de infiltranten op te vangen en te ontwapenen. Met behulp van nachtzichtapparatuur worden de infiltranten ontdekt. Als ze tot op enkele tientallen meters zijn genaderd, worden zij door middel van een „tanbih, wa illa nutlig” (halt of ik schiet) tot staan gebracht terwijl ze tegelijkertijd met schijnwerpers in het volle licht worden gezet en omsingeld. Vanaf nu zijn alle mogelijke scenario's denkbaar. De patrouillecommandant probeert erachter te komen tot welke groepering ze behoren om zodoende via het bataljon de desbetreffende LSO te kunnen oproepen. De compagniescommandant heeft inmiddels de arabische tolk naar de plaats van actie gedirigeerd. Als alles gunstig verloopt



Afb. 5 Gezicht op CP-Dutchbatt te Haris

komt het na uren tot onderhandelingen, worden de wapens ingeleverd en de infiltranten overgedragen aan hun LSO.

Niet zelden echter kwam het bij het eerste moment van confrontatie tot een vuurgevecht en pas nadat de kruitdamp was opgetrokken tot onderhandelingen.

Een zelfde moeilijke situatie deed zich voor als op een check-point een inwoner een wapen op de controlerende Unifil-militair richtte omdat hij niet wilde hebben dat zijn auto of vrouwen werden onderzocht. Zo'n situatie kon uren duren, waarbij de Unifil-militairen wisten dat achter de „dader” geen gezag stond dat hem ter verantwoording zou roepen als hij schoot. Voor hem telde alleen zijn eigen ik. Vooral van de direct onder schot gehouden, en achter de eigen mitrailleur staande (veelal dienstplichtige) soldaten vergde dit een uiterste beheersing, zeker totdat de tolk en compagniescommandant arriveerden, hetgeen uren kon duren.

Dit dilemma om — hoewel sterker zijnde — niet met dezelfde wapens te mogen optreden als de andere partijen, bracht onherroepelijk een gevoel van machteloosheid teweeg, niet zelden uitmon-

dend in de vraag „Waarom doe ik dit nog en waarom ben ik hier?”.

Slot

De taak van Unifil kon worden omschreven als een „mission impossible”. Dat gold niet voor Dutchbatt. Binnen de beperkte mogelijkheden en speelruimte heeft het Nederlandse bataljon zijn taak naar behoren en met succes uitgevoerd. Dat was vooral te danken aan het zelfbewuste, beheerste en gedisciplineerde optreden van de dienstplichtige soldaten, op deskundige en professionele wijze geleid door met name het beroepskader. Hun voorbeeld was bepalend. Op compagnies- en pelotonsniveau gaf men blijk van het kunnen dragen van verantwoordelijkheid, en de bevoegdheden werden zeer weloverwogen toegepast. Het optreden van Dutchbatt dwong daardoor bij alle partijen veel bewondering en respect af. De grootste sterkte was gelegen in het op overtuigende, demonstratieve en consistente wijze — onafgebroken — uitvoeren van de taakstelling, met inachtneming van een strikte neutraliteit. Waardering en dank aan alle Unifillers . . . Wij zijn er trots op bij hen te behoren.

Militaire Spectator legpenning

Het bestuur van de Koninklijke Vereniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap heeft de ter gelegenheid van de viering van het honderdvijftigjarig bestaan van de Militaire Spectator op 29 januari 1982 ingestelde MILITAIRE SPECTATOR LEGPENNING, bedoeld om het schrijven over defensie-aangelegenheden te stimuleren, in het thans lopende verenigingsjaar toegekend aan luitenant-generaal

W. C. LOUWERSE

ter erkenning van

de loffelijke en kritische wijze waarop hij gedurende ongeveer 12½ jaar als adjunct-hoofdredacteur van de Militaire Spectator werkzaam is geweest en zodoende in hoge mate in woord en geschrift mede heeft bijgedragen en gestalte gegeven aan de Militaire Spectator als medium, waarin ingrijpende veranderingen in de krijgsmacht zijn begeleid, verklaard en toegelicht. Bovendien als vertegenwoordiger van de Koninklijke lucht-

macht in de redactie van de Militaire Spectator, vele officieren van dat krijgsmachtdeel tot publiceren gestimuleerd en zodoende het militair-wetenschappelijke publicitaire gezicht van de Koninklijke luchtmacht mede vorm gegeven.

Tijdens een op 13 november jl. te 's-Gravenhage gehouden bijeenkomst is de legpenning door de voorzitter, bgen art G. J. Folmer, uitgereikt.

